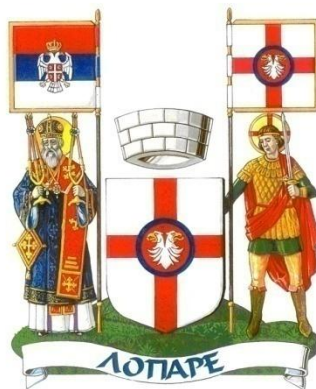

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ОПШТИНА ЛОПАРЕ

Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

ОМЛАДИНСКА

ПОЛИТИКА

ОПШТИНЕ ЛОПАРЕ

ЗА ПЕРИОД 2008-2010

Лопаре, 2008. године

Циљеви израде Омладинске политике:

Главни циљеви пројекта израде Омладинске политике су:

1. Идентификовање основних проблема младих,
2. Побољшање положаја младих,
3. Задовољавање потреба младих,
4. Мотивисање младих и омладинских организација да се укључе у процес одлучивања и у процес креирања омладинске политике,
5. Успостава сарадње између Општине, младих, институција, медија и омладинских организација.

Принципи локалне Омладинске политике:

1. **Партиципација младих** – активно учешће грађана подразумијева права, средства, простор и могућности, а по потреби и подршку у учествовању у доношењу одлука и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва
2. **Ко-менаџмент** – успостављање пуног и избалансираног партнерства између представника власти задужених за питања младих с једне стране и представника омладинских организација с друге стране.
3. **Оснаживање** – изградња пуне свијести о сопственим правима, о развоју сопствених капацитета, као и о повећаној спремности (мотивацији) за преузимање иницијативе и одговорности за сопствени живот и заједницу.
4. **Инклузивност** – Омладинска политика би требала својим мјерама да обухвати интегрално и инклузивно све категорије и субкултуре младих без дискриминације и избјегне стереотипно разумијевање живота младих.
5. **Реалистичност** – подразумијева да приоритети, циљеви и активности одређеним планом не буду само списак лијепих жеља, већ да буду реално засновани, остварљиви и да их сви релевантни актери прихвате.
6. **Одрживост** – Успијешна омладинска политика није она која је написана за сва времена, већ је она која има изграђене механизме континуираног мониторинга (за локални контекст мониторинга веома је важно развити превентивни план одбране од потенцијалних пријетњи које могу доћи изнутра – унутар система омладинске политике, али прије свега споља: предизборни период, политичке турбуленције, промјене општинске власти и сл.) и евалуације и спремности да се у складу с тим информацијама мијења, прилагођава, унапређује.

- 7. Заснованост** – Ефикасна омладинска политика мора бити заснована не само на политичким и моралним циљевима, већ прије свега на поузданим информацијама о друштвеном положају младих и њиховим промјенљивим очекивањима, ставовима и животним стилевима.
- 8. Права младих** – Развој омладинске политике и усвајање локалног акционог плана за младе не треба да узима у обзир само потребе, интересовања и проблеме младих, већ првенствено њихова права (право на достојанствен живот, право на заштиту од дискриминације, на квалитетно образовање итд).
- 9. Транспарентност** – подразумијева да читав процес планирања, развоја и имплементације омладинске политике буде доступан јавности.
- 10. Стратешко размишљање** – Стратегија представља везу између реалности и могућности, између садашњег стања и визије будућег друштва. Да би била успјешна, стратегија треба да је добро утемељена у реалности, а истовремено вођена јасном, снажном и мотивишућом визијом.
- 11. Хармонизација** – подразумијева вертикалну повезаност локалног акционог плана за младе са другим релевантним стратегијама на регионалном, националном, па и Европском нивоу, али и хоризонталну усклађеност са другим општинским стратегијама и приоритетима.

1. УВОД

Општина Лопаре се налази у сјевероисточном дијелу Босне и Херцеговине (БиХ) и дио је ентитета Република Српска (РС). Потписивањем Дејтонског мировног споразума, од територије некадашње општине Лопаре настале су двије општине и то садашња општина Лопаре у РС и општина Челић која је дио Федерације Босне и Херцеговине (ФБиХ). Садашња општина Лопаре заузима површину од 299,8 km² и граничи са општинама Угљевик и Бијељина у РС, Теочак, Сапна, Тузла и Челић у ФБиХ, те са Брчко-Дистриктом БиХ. Општина је смјештена на прелазу планине Мајевице ка равницама Семберије и Посавине и представља средиште овог дијела Подмајевице. Цијело подручје карактерише велики број мањих водених токова, а кроз град Лопаре протиче ријека Гњица.

Центар Лопара се налази на просјечној надморској висини од 235 m. Природни ресурси којим располаже општина Лопаре су пољопривредно земљиште, шуме и камен, док у мањем и неиспитаном обиму има камене соли и руде угља. Кроз општину пролази регионални пут Тузла-Брчко и Бијељина –Тузла. Дужина категорисане путне мреже на подручју општине износи 204 km, а има и 333 km некатегорисаних путева. Ови подаци указују да је путна мрежа прилично развијена, али је број асфалтираних путева, како категорисаних тако и некатегорисаних веома мали. Општину Лопаре чине 33 насељена мјеста организована у 25 мјесних заједница.

На подручју општине Лопаре према процјени има око 18.000 становника. Од овог броја, према истраживању које је проведено у оквиру “Програма побољшања положаја дјете и младих у БиХ“ који имплементира Конзорциј пет италијанских невладиних организација у 30 општина у БиХ, процјена је да је од 4.000 до 5.000 лица из групе младих особа.

Образовни рад са дјецом и младима, у нашој Општини, остварује се кроз предшколско, основно и средње образовање.

Предшколско образовање организује се у „Дјечијем вртићу“ Лопаре, гдје око 20-так дјете похађа играонички и цјелодневни програм.

Основно образовање ове општине одвија се кроз рад три централне основне школе у Лопарама, Прибоју и Корају, у којима се школује 1.178 ученика у 75 одељења, према подацима за школску 2007/2008. годину. Настава средњег образовања остварује се кроз рад СШЦ „В. Карацић“ Лопаре који образује 387 ученика у 17 одељења. У овом центру ученици се могу образовати за Гимназију - општи смјер, Економију, право и трговину и Машинство и обраду метала. Поред СШЦ у Лопарама, велики број ученика похађа школе и у околним градовима (Брчко, Бијељина и Угљевик).

Са порастом броја нових високошколских установа у околини (Бијељина, Брчко, Тузла), већи број младих наставља даље школовање (15-20%), али и даље највећи број младих остаје на нивоу средњег образовања, а један број одлази у иностранство. Ово је још један од показатеља потребе за систематским начином рјешавања потреба и проблема младих.

2. АНАЛИЗА СТАЊА

Основа за креирање и развој омладинске политике заснива се на Закону о омладинском организовању РС („СГ РС“, број: 84/04), документу Омладинске политике РС, усвојеном од стране Скупштине РС половином 2006. године и препорука европских докумената (Европска повеља Савјета Европе о учешћу младих у животу локалне заједнице, Бијела књига Европске комисије и др.).

На подручју општине Лопаре омладински савјет (ОСОЛ) је формиран 2005. године, а чине га представници три регистроване омладинске организације, као и представници Савјета ученика средњошколског центра у Лопарама, која је и најактивнија организација која окупља младе људе и постиже запажене резултате у свом раду. Формирањем Омладинског савјета исказан је интерес младих за рјешавање својих потреба. У међувремену је регистрована омладинска организација „Соко“ у Тобуту, Светосавска омладинска заједница, као и три еколошке организације („Еко-Леонардо“ из Прибоја, „Viva natura“ Подгора и „Рисовац“ Лопаре), а које се баве и проблемима младих.

Послови референта за младе у Административној служби Општине Лопаре предвиђени су у Правилнику о систематизацији радних мјеста (који је донесен 25. априла 2007. године), у оквиру послова и радних задатака референта за друштвене дјелатности. Због обима послова, као и потребе за рационализацијом радних мјеста у органима управе, посебан реферат за младе није предвиђен. Најчешћи послови су везани за образовање, стипендирање студената и ученика, као и сарадњу са омладинским организацијама.

Комисија за младе формирана је 16.05.2007. године од стране Скупштине општине Лопаре, има пет чланова, али до сад није показала ефекте свог рада. До сада нису одржавани састанци, нити вршене икакве активности.

Свијест о стању младих у заједници постоји, али не у великој мјери. Организовањем форума и састанака са младима покретане су иницијативе да се то стање промијени. Међутим, већи интерес није постојао, јер ни политичке странке нису показале занимање за проблеме младих. С обзиром на не функционисање локалног радија, медијска кампања је сведена на минимум, иако је евидентно да младе треба информисати, посебно о могућностима остваривања својих потреба, као и о организацијама и институцијама задуженим за та питања.

У буџету општине Лопаре за 2008. годину предвиђена су средства за младе у износу од 5.000 КМ. Поред тога за стипендирање ученика и студената предвиђена су средства у износу од 20.000 КМ. Такође, Општина помаже и школска такмичења ученика основних и средње школе. Средства за спорт износе 75.000 КМ и предвиђена су за осам спортских клубова са подручја општине Лопаре.

У оквиру израђене Стратегије развоја општине Лопаре засноване на поштовању људских права, која је резултат заједничког рада представника општине Лопаре, представника јавних институција, привредника, НВО, као и пројекта UNDP RAMP-а, обухваћен је и дио проблема младих кроз сектор образовање, култура и спорт, затим кроз сектор Економија у оквиру омладинског предузетништва, а и сама израда Омладинске политике предвиђена је Стратегијом развоја.

3. ПРИСТУП РЈЕШАВАЊУ ПРОБЛЕМА

У циљу дефинисања проблема и потреба младих на подручју општине Лопаре и израде документа Омладинске политике или Стратегије за младе, општина Лопаре је крајем 2005. године потписала Споразум о сарадњи са представницима Конзорција пет италијанских невладиних организација којим се Општина укључује у „Програм побољшања положаја дјеце и младих у БиХ“, финансираног од стране Министарства вањских послова Републике Италије, а који имплементира поменути Конзорциј у тридесет општина у БиХ.

Програм има за циљ пружити техничку подршку државним службеницима (службеници за младе у општинама, просвјетни радници, социјални радници) и члановима локалних омладинских организација и других институција које се баве омладинском политиком, омогућити размјену посјета између БиХ, Италије и других земаља из регије с циљем размјене искустава и стечених знања, креирати систем за организовање и дистрибуцију података и информација везаних за питања младих, организовати међународну конференцију о омладинској политици и сајам омладинских организација из Босне и Херцеговине, и др.

У оквиру овог Програма приступило се истраживању проблема и потреба младих на подручју општине Лопаре. Истраживање је вршено на узорку од 110 испитаника путем анкетања тј. упитника, које је спровело Одјелење за привреду и друштвене дјелатности Административне службе општине Лопаре, а садржавало је 47 питања везаних за проблеме младих, те CISP упитника, који је обухватио 33 питања и 46 испитаника. Дио питања је сличан или исти, тако да су код појединих питања кориштени резултати из обје анкете.

Поред анкетног истраживања кориштен је и метод интервјуа са представницима институција које сарађују са младима и округлих столова на којима су учествовали и представници младих. Истраживање је обухватило, пре свега средњошколску омладину као и младе до 30 година.

На подручју ове Општине испитивање је проведено у Средњошколском центру, као и у сарадњи са омладинским организацијама регистрованим на подручју општине Лопаре, међу њиховим члановима и другим заинтересованим омладинцима.

У испитивању путем интервјуа су укључени представници спортских клубова, Народне библиотеке, Дома здравља, Основне школе, Полицијске станице, Завода за запошљавање, грађана и представника локалне власти.

Сарадња са свима поменутима била је врло продуктивна.

Обрада упитника рађена је у сарадњи са представницима CISP-а (анализа анкетања), док је остале податке обрађивало Одјелење за привреду и друштвене делатности.

Након обраде и публиковања резултата истраживања, урађен је извјештај о истраживању, а затим се приступило активностима израде документа омладинске политике.

Усвојена је Одлука о приступању изради документа омладинске политике општине Лопаре (бр. 01/1-139/07 од 16.05.2007. године) од стране Скупштине општине Лопаре и дефинисани су сектори: запошљавање младих, социјална и здравствена заштита, омладинско организовање и информисање и слободно вријеме- спорт и култура.

На основу Одлуке Скупштине општине Лопаре Начелник општине је формирао Радну групу за израду документа Омладинске политике у саставу:

1. Жељко Керовић, предсједник,
2. Љиљана Савић, члан,
3. Даринка Стојишић, члан,
4. Слађана Илић, члан и
5. Горан Милетић, члан.

У складу са поменутом Одлуком формиране су и Радне групе по дефинисаним секторима и то:

- **Радна група за запошљавање младих:**

1. Љиљана Савић (општина Лопаре),
2. Косана Росић (општина Лопаре),
3. Стеван Сандић (приватни предузетник),
4. Зоран Божић (СШЦ Лопаре),
5. Душанка Тешић (Биро за запошљавање).

- **Радна група социјална и здравствена заштита:**

1. Даринка Стојишић (СШЦ Лопаре),
2. Владимир Јовић (Полицијска станица Лопаре),
3. Боро Љубоја (Центар за социјални рад),
4. Невенка Томић (Центар за социјални рад),
5. Др. Оливера Рикић (Дом здравља Лопаре).

- **Радна група за омладинско организовање и информисање:**

1. Горан Милетић (Савјет ученика СШЦ),
2. Бошко Николић (УГ „Еко-Леонардо“ Прибој),
3. Новица Митровић (СОЗ Лопаре),
4. Огњен Вељанчић (СОЗ Лопаре),
5. Славенко Којић (СШЦ Лопаре),
6. Милан Божић (СШЦ Лопаре).

- **Радна група за слободно вријеме – спорт и културу:**

1. Слађана Илић (ОШ „ Свети Сава „ Лопаре),
2. Сања Јовановић (ОШ „ Свети Сава „ Лопаре),
3. Наташа Цвјетиновић (НБ „ Д. Максимовић „ Лопаре),
4. Драган Лукић (ОШ „ Свети Сава „ Лопаре),
5. Драган Јокић (СШЦ Лопаре),
6. Сњежана Михајловић (СШЦ Лопаре).

4. ОПИС ТРЕНУТНОГ ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ

На основу података, ставова и мишљења изнесених у спроведеном истраживању могу се дефинисати кључни проблеми са којима се сусрећу млади на подручју општине Лопаре:

1. Велика незапосленост младих, као и немогућност брзог ријешавања истог свакако је један од највећих проблема младих на подручју општине Лопаре. Велики број фирми не ради или ради на минимуму капацитета, тако да је број радних мјеста ограничен и сведен на углавном услужне дјелатности. Велики број младих је принуђен да посао тражи у другим срединама. Потребно је, у срадњи са надлежним институцијама (Влада РС, Суд и др.), што прије ријешити статус појединих фирми како би могле да наставе своје функционисање и тиме повећају број запослених.
2. Бесперспективност средине и жеља за одласком из општине Лопаре (изражен проблем представља што се млади не враћају након студија), је последица, прије свега незапослености, као и географске повезаности тј. неразвијености инфраструктуре и мале могућности скорог рјешавања ових проблема. Непостојање добрих саобраћајница повезаних са другим срединама, недовољно квалитетне електро и ПТТ мреже, као и друга постојећа инфраструктура не чине се довољно перспективним за младе да своју будућност виде на овим просторима.
3. Веома мали број културно-спортских и других садржаја је последица непостојања адекватних простора за такве манифестације, мале заинтересованости људи за организацијом садржаја, као и недостатак средстава за исте.
4. Недостатак простора за организовање младих очитује се у томе што млади нису у могућности да имају простор за младе, у којима ће исказати своје потребе и испунити своје слободно вријеме (недовољно простора за омладинске организације, сале за тренинге и сл.).
5. Велика зависност о родитељима огледа се у великом проценту младих са преко 18 година (од 110 испитаника 88 живи са родитељима, тј. 80%) који живе са родитељима, а што самим тиме проистиче и проблем овисности од родитеља и дужем животном периоду у којем је све мања осамостаљеност младих, као и касније стварање властитих породица.
6. Мали избор занимања у СШЦ у Лопарама, такође представља проблем за младе, јер су принуђени да путују у околна мјеста гдје је у школама далеко већи избор занимања, а самим тим и могућност за квалитетнији и садржајнији живот, чиме се стварају услови за одлазак младих са територије општине.
7. Веома мало учешће младих у власти и доношењу за њих битних одлука, огледа се у чињеници да је велики дио омладине пасиван и врло мало политички активан и на тај начин није у могућности да утиче на одлуке које се њих тичу.
8. Узимање наркотика код младих у општини Лопаре је присутно, а све је веће конзумирање алкохола и цигарета.
9. Све већи број младих овисника о кладионицама или коцкарницама огледа се у све већем броју нових кладионица, радњи са видео игрицама и сл. објеката на подручју општине Лопаре.
10. Мала средства за рад омладинских организација предвиђена у буџету општине Лопаре, не дају велику наду за ангажовање младих у различитим

организацијама, како би остварили своје интересе. Сарадња са властима и другим институцијама је на врло ниском нивоу, иако постоји спремност општинских власти да подржи и помогне развој НВО.

5. ПЛАН ДЈЕЛОВАЊА ПО ОБЛАСТИМА

5.1. Запошљавање

1. Анализа стања

Општина Лопаре спада међу неразвијене општине у РС и БиХ. Према доступним подацима и процјенама економска ситуација на подручју општине се континуирано погоршава, што се очитује и у континуираном смањењу запослености јер је највећи број пријератних индустријских капацитета престао са радом, док један мали број тих предузећа још увијек ради, али са веома малим процентом искориштености капацитета.

Основни разлози за овакву ситуацију на подручју Општине Лопаре су лоше управљачке структуре у предузећима, губитак тржишта, застарјела технологија и неефикасан процес приватизације.

На Бироу за запошљавање општине Лопаре у 2008. години укупно је регистровано 1.359 лица, а од тога 303 особе су у доби од 16-30 година и то жена 173, а мушкараца 130. Квалификациона структура дата је у приложеној табели.

Године старости	Без школе	НК	ПК	КВ	ССС Тех	ВКВ	ВШС	ВШС Спец.	ВСС	Мр	Укупно
16-18	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3(2 жене)
19-20	-	-	-	11	-	1	-	-	-	-	12 (6)
21-24	-	12	1	57	-	31	1	-	1	-	103 (56)
25-27	1	21	3	34	-	21	1	1	1	-	83 (51)
28-30	4	25	2	56	-	12	1	-	2	-	102 (58)
Укупно	6	60	6	158	-	65	3	1	4	-	303(173)

На основу резултата спроведеног истраживања видљиво је такође да је велики број младих незадовољан политиком запошљавања (од 110 испитаника 96 није задовољно процесом запошљавања у општини Лопаре, тј. 87%; од тога 72 узрок види у недовољном броју радних мјеста, 16 у недовољном уважавању критерија стручности младих, 12 у непостојању адекватне политике запошљавања), сматра се да је присутан и политички утицај при запошљавању, да локална заједница мора више да води рачуна о запошљавању и да већина младих не види перспективу у овој средини те да је одлазак у друге средине најбоље рјешење за њих, мада су емотивно везани за Лопаре. Поред тога постојећи образовни систем не прати потребе тржишта, а и избор занимања понуђен у СШЦ у Лопарама је недовољан.

У последње три године Општина је омогућила у сарадњи са Заводом за запошљавање Републике Српске, свим високообразованим са евиденције Бироа за запошљавање, да одраде приправнички стаж, што је до сада остварило 10 приправника.

2. Проблеми младих

У области запошљавања установљени су следећи проблеми младих:

- Велики је број незапослених, а нарочито младих људи, што се очитује и кроз расположиве податке према којима се број запослених у задњих неколико година константно смањује, због тешког стања у лопарској привреди, што условљава и смањење у запослености младих.
- Млади евидентирани на Бироу нису едуковани о савременим методама тражења запослења.
- Млади људи одлазе из општине у потрази за послом, а нарочито стручни и образовани. Ово је такође једна од последица стања у привреди, у којој због нефункционисања нема довољно радних мјеста за усавршавање и рад стручних младих људи, који након завршетка студија најчешће посао траже у другим већим центрима.
- Изражен је политички утицај при запошљавању и недовољна информисаност младих о могућностима запослења. Примјетно је да се уз помоћ политичких партија и њиховог утицаја покушава ријешити егзистенција и при запошљавању, без обзира на потребну стручност и друге начине запошљавања.
- Веома мала заинтересованост локалних фирми за пријем приправника, последица је што мали број предузећа ради и углавном при запошљавању тражи провјерене раднике, тј. раднике са одговарајућим радним искуством.
- Избор занимања у СШЦ је недовољан, што је такође проблем за младе, јер су принуђени да путују у околна мјеста да би били у могућности избора већег броја школа и занимања, а самим тим и могућности за квалитетнији и садржајнији живот.
- Образовни систем је неусклађен са потребама тржишта.
- Не постоји омладинска задруга или друга институција, која би младим људима олакшала могућност и услове запошљавања.

Велика незапосленост младих, као и немогућност брзог ријешавања овог проблема свакако је један од кључних проблема младих на подручју општине Лопаре. Велики број фирми не ради или ради на минимуму капацитета, тако да је број радних мјеста ограничен и сведен углавном на услужне дјелатности. Управо због тога, млади се не враћају након студија у општину Лопаре, јер су принуђени да посао траже у другим срединама. Бесперспективност средине и жеља за одласком из општине Лопаре је последица, прије свега незапослености, али и географске повезаности тј. неразвијености инфраструктуре и мале могућности скорог ријешавања ових проблема.

Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

<p>Врло хитно, али небитно¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Велики је број незапослених, а нарочито младих људи. • Млади људи одлазе из општине у потрази за послом, а нарочито стручњаци. 	<p>Врло хитно и врло битно</p> <ul style="list-style-type: none"> • Млади евидентирани на Бироу нису едуковани о савременим методама тражења запослења. • Изражен је политички утицај при запошљавању и недовољна информисаност младих о могућностима запослења.
<p>Није ни хитно ни битно</p>	<p>Није хитно, али је битно</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избор занимања у СШЦ је недовољан. • Образовни систем је неусклађен са потребама тржишта. • Заинтересованост локалних фирми за пријем приправника је врло мала. • Не постоји омладинска задруга.

¹ Локална власт нема директан утицај

4. План дјеловања

Проблем	Резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне институције	Трошкови КМ
1. Млади евидентирани на Бироу нису едуковани о савременим методама тражења запослења	1. 15% незапослених младих прошло обуку за успјешније тражење посла и примјењује стечено знање у пракси	Организовати и провести обуку писања CV и пропратног писма и упознати се са методама тражења посла	2008 2009 2010	Општина, СШЦ, Биро, Савјет ученика	2008 400 2009 400 2010 400
	2. 90 % ученици завршних разреда СШЦ упознати са условима и роковима пријаве на Биро и поступком издавања радничке књижице	Штампати летак за ученике завршних разреда о подацима о условима и роковима пријаве на Биро и поступку издавања радничке књижице	2008 2009 2010	Општина, СШЦ, Биро, НВО	2008 200 2009 200 2010 200
2. Изражен је политички утицај при запошљавању и недовољна информисаност младих о могућностима запослења	1. Преко Омладског центра 10 анкетираних младих нашло је посао захваљујући струци, а не политичком утицају 2. 30% младих информисани о могућностима запошљавања путем инфо центра младих	Формирати Омладински центар са инфо центром	2008 2009 2010	Општина, ОСОЛ, друге НВО	2008 500 2009 1.000 2010 200
3. Избор занимања у СШЦ је недовољан	1. 60% младих уписује ону школу/занимање које жели или за које постоји потреба	Израдити програм уписне политике	2008 2009 2010	Општина, Биро, школе, НВО, привредници	2008 600 2009 0 2010 0

	у општини	Прослиједити информације ученицима ОШ и СШЦ која су занимања тражена и колика је дужина чекања на посао	2008 2009 2010	Општина, Биро, школе, НВО	2008 0 2009 0 2010 0
4. Образовни систем је неусклађен са потребама тржишта	1. 30% младих едуковано о могућностима запошљавања	Едуковати младе о предузетништву у СШЦ са акцентом на сектор пољопривреде	2008 2009 2010	Општина, НВО, школе, привредници	2008 400 2009 400 2010 400
		Провести Програм доедукације и обуке (страни језици, курс рачунара)	2008 2009 2010	Општина, Биро за запошљавање	2008 1.000 2009 1.000 2010 1.000
5. Заинтересованост локалних фирми за пријем приправника је веома мала	1. 15 младих приправника завршило приправнички стаж у локалним фирмама	Информисати предузетнике о приправницима и информисање младих о предностима отпочињања властитог бизниса	2008 2009 2010	Општина, Биро за запошљавање	2008 400 2009 400 2010 400
6. Не постоји омладинска задруга	1. Преко задруге у току једне године 20 младих се запослило сезонски	Основати задругу и успоставити сарадњу са другим институцијама	2008 2009 2010	Општина, Биро за запошљавање, Омладински центар	2008 200 2009 1.000 2010 200

Трошкови по годинама

Година	Износ
2008	3.700
2009	4.400
2010	2.800
Укупно	10.900

5.2. Социјална и здравствена заштита младих

1. Анализа стања

Јавна установа Центар за социјални рад (ЦСР) је носилац социјалне заштите на подручју општине Лопаре и има адекватне просторије за рад, како то захтијевају стандарди социјалног рада, а и техничка опремљеност је задовољавајућа. Дјелатност ЦСР финансира се из општинског буџета. Социјална давања корисницима се највећим дијелом финансирају из општинског буџета, дијелом из Фонда за дјечију заштиту РС, те једним дијелом из допунских средстава за социјалну заштиту из буџета РС. Издвајања из општинског буџета за социјална давања повећавају се из године у годину, али су она и даље недовољна.

Дом здравља Лопаре носилац је здравствене заштите. Од 2004. године у Дому здравља проводи се пројекат породичне медицине. У згради, ове установе, служба породичне медицине има одговарајуће услове, за чије су потребе у склопу пројекта „FaMi“ и уз помоћ Швајцарске агенције за развој и сарадњу адаптиране три ординације и двије интервенције, што задовољава стандарде и по простору и по опреми. Постоје три тима породичне медицине с кадром доедукованим из ове области.

У ЦСР регистровано је око 60 лица која примају новчану помоћ и 75 лица категорисаних за туђу његу и помоћ. Тренутно је троје дјеце са овог подручја смјештено у установе социјалне заштите, а четворо дјеце је смјештено у друге породице. При ЦСР регистровано је 65 дјеце која су категорисана, а сматра се да је стварни број дјеце са посебним потребама знатно већи. Родитељи дјеце са посебним потребама често немају довољно развијену свијест о потребама дјеце, тако да неријетко не врше категоризацију ове дјеце, па чак ни регистрацију.

С обзиром на велики број здравствено неосигураних лица, сиромаштво и слабо ријешену социјалну и здравствену заштиту, велики број становника се сусреће с потешкоћама када је у питању партиципација у плаћању медицинских услуга, тако да и економска приступачност здравственој заштити није загарантована. Слаба техничка опремљеност Дома здравља и амбуланти има негативан утицај на квалитет здравствене заштите.

Иако Дом здравља организује повремена савјетовања на тему заштите здравља, кроз програме едукације и информисања о превенцији од разних болести, неопходно је повећати број оваквих семинара и кампања у циљу постизања повећаног и бољег просвјешћивања становништва, а посебно младих.

Истраживање спроведено међу младима показује да је све већи број младих склоних конзумирању алкохола, цигарета, па чак и лаганих опијата (од 126 испитаника 90 је одговорило да је најприсутнији проблем код младих алкохолизам, тј. 73%). Поред тога, према истраживању које је спровео један од разреда СШЦ У Лопарама дошло се до података да је све већи број младих људи склон коцкању, тј. посјећује кладионице и друге сличне објекте.

2. Проблеми младих

У оквиру социјалне и здравствене заштите уочена је :

- Све већа конзумација алкохола и цигарета, као и наркотика међу младима.
- Све нижи социјални статус грађана због незапослености.

- Недовољно развијена свијест о репродуктивном здрављу.
- Нездрава исхрана као последица ниског животног стандарда становништва, тако да је у исхрани присутно доста нездравих и неквалитетних намирница са штетним последицама на здравље.
- Недовољно развијена свијест о заштити од разних врста болести.
- Све већи број младих склоних коцкању чему погодује и све више објеката у Лопарама који се, у оквиру дјелатности, баве клађењем и којима су млади људи најчешћи посјетиоци.
- Велики број неосигуарних лица (скупа здравствена заштита, удаљеност амбуланти од мјеста становања и др.) је све већи проблем младих људи, који су принуђени да одлазе у Бијељину, удаљену 50 km, за посјете љекарима специјалистима.
- Присутан је проблем губљења значаја институције породице, а све већи је и број неожењених и неударених младих људи.
- Изражен је неодговоран и недефинисан однос према дјечи са посебним потребама и социјално угроженим лицима.
- Социјална искљученост је изражена код младих, посебно у руралном подручју.
- Уочен је проблем продуженог радног времена угоститељских објеката (до 2 сата по поноћи, а често и дуже).
- Недостатак стручног кадра (психолога, дефектолога и др.), усмјерених на рјешавање проблема младих.

Проблеми младих у области социјалне и здравствене заштите у општини Лопре су у узрочно-последичној вези са другим проблемима младих, односно са проблемима незапослености, социјалне искључености и пасивности младих у друштвеном животу, политици и у процесу одлучивања, те са начином провођења слободног времена и недостатком културно-спортских догађаја. Управо због тога тенденција је повећања броја младих који користе алкохол, цигарете, али и наркотице. Поред тога, посебно изражен проблем у последње вријеме представља све већа склоност и зависност младих о коцкању.

3. Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Врло хитно, али небитно	Врло хитно и врло битно
<ul style="list-style-type: none"> • На подручју општине је присутан нездрав начин исхране и живота. • Све нижи социјални статус грађана услед незапослености. • Изражен је проблем скупе здравствене заштите. 	<ul style="list-style-type: none"> • Све више младих користи алкохол и цигарете, као и уопште наркотице. • Број младих склоних коцкању је у значајном порасту. • Присутан је проблем губљења значаја институције породице. • Изражен је неодговоран и недефинисан однос према дјечи са посебним потребама и социјално угроженим лицима. • Социјална искљученост је изражена код младих, посебно у руралном подручју. • Уочен је проблем продуженог радног времена угоститељских објеката.

Није ни хитно ни битно

Није хитно, али је битно

- Свијест о репродуктивном здрављу је недовољно развијена.
- Свијест о заштити од разних врста болести је недовољно развијена.
- Уочен је недостатак стручног кадра усмјерених на рјешавање проблема младих

4. План дјеловања

Проблем	Резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне институције	Трошкови
1. Све више младих користи алкохол и цигарете, као и уопште наркотице.	1. 20% младих престало је са конзумирањем алкохола, цигарета и наркотица.	Извршити едукацију младих о штетним последицама конзумирања алкохола, цигарета и наркотица.	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља, школе, ЦСР, СЈБ	2008 400 2009 400 2010 400
		Штампати летак о штетним последицама конзумирања алкохола, цигарета и дрога.	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља, школе, ЦСР, СЈБ	2008 200 2009 200 2010 200
		Активирати инспекцијске органе да чешће врше контролу точења и продаје алкохола малољетним лицима	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља, школе, ЦСР, СЈБ	2008 2009 0 2010
2. Број младих склоних коцкању је у значајном порасту.	1. 20% младих корисно ће искористити слободно вријеме	Укључити младе у омладинске, спортске и друге организације и информисати их кроз штампани материјал о постојећим организацијама и секцијама	2008 2009 2010	Општина, школе, СОЗ, Савјет ученика, НВО	2008 200 2009 200 2010 200
3. Присутан је проблем губљења значаја институције породице .	1. 15% младих озакониће своју везу склапањем брака	Едуковати родитеље и младе о важности и значају породице	2008 2009 2010	Општина, ЦСР, школа, СПЦ, СОЗ	2008 400 2009 400 2010 400
4. Неодговоран однос према дјечи са посебним потребама и социјално угроженим лицима.	1. 50% дјеце са посебним потребама укључена у активн. са вршњацима	Двије годишње заједничке активности	2008 2009 2010	Општина, ЦСР, Дом здравља, школе, Савјет ученика	2008 500 2009 500 2010 500
	2. Социјално угрожена лица осјећаће се	Провести пројекте подјеле пакета хигијенских и животних намјерница социјално угроженим	2008 2009	Општина, СЦР, школе, Дом здравља	2008 1.000 2009 1.000

	корисним члановима друштва	лицама	2010		2010 1.000
5. Млади су социјално искључени посебно у руралном подручју.	1. 20% младих ће се укључити у друштвени живот заједнице и учествовати у рјешавању својих проблема на посредан или непосредан начин	Едуковати и упознати младе о њиховим правима, обавезама и погодностима укључивања у друштвени живот заједнице	2008 2009 2010	Општина, Омладинске организације, НВО	2008 400 2009 400 2010 400
6. Продужено радно вријеме угоститељских објеката	1. За 30% ће се смањити конзумирање алкохола код младих	Донијети одлуку о ограниченом радном времену угоститељских објеката	2008 2009 2010	Општина, СЈБ, Инспекцијске службе	2008 2009 0 2010
		Појачати рад инспекцијских служби	2008 2009 2010	Општина, СЈБ, Инспекцијске службе	2008 2009 0 2010
7. Недовољно развијена свијест о репродуктивном здрављу и заштити од разних врста болести	1. 20% информисаних младих о здравом начину живота	Одржати едукације у сарадњи са Домом здравља на теме „Здраво живи“.	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља, Савјет ученика	2008 400 2009 400 2010 400
		Штампати летак о заштити од болести	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља	2008 400 2009 400 2010 400
		Акција добровољног давања крви ученика четвртог разреда СШЦ	2008 2009 2010	Општина, СШЦ	2008 200 2009 200 2010 200

Трошкови по годинама

Година	Износ
2008	5.900
2009	5.900
2010	5.900
Укупно	17.700

5.3. Омладинско организовање и информисање

1. Анализа стања

На подручју општине Лопаре, међу првима, регистроване су три омладинске организације („Фортис“ Лопаре, „Клуб младих“ Прибој и „Фомако“ Корај), као и Савјет ученика СШЦ. Наведене организације су и организовале Омладински савјет општине Лопаре (ОСОЛ), али он не функционише у задовољавајућој мјери (нефункционална структура, неактивност руководства). У међувремену је регистрована омладинска организација „Соко“ у Тобуту, Светосавска омладинска заједница, као и три еколошке организације („Еко-Леонардо“ из Прибоја, „Viva natura“ Подгора и „Рисовац“ Лопаре), а које се баве и проблемима младих. Удружење грађана „Еко-Леонардо“ из Прибоја, у оквиру својих дјелатности бави се и проблемима младих и укључен је у реализацију неколико пројеката из ове области. Постојање и повећање броја омладинских организација показатељ су све веће заинтересованости младих за организовањем, али је потребно да се повећа иницијатива и активности свих организација.

У области информисања ситуација није на задовољавајућем нивоу. На подручју општине не функционише ни један локални медиј и не постоји могућност да се становништво на адекватан начин информише о свим битним локалним темама, а ни медији из околних општина нису заинтересовани за емитовањем информација о локалним питањима. Општинска Web страница објављује важније информације о животу локалне заједнице, па су тако и млади боље информисани о дешавањима у локалној заједници, будући да их све већи број користи интернет (страница је још у изградњи).

Подаци добијени у истраживањима нам говоре да млади нису довољно укључени у политику (од 110 испитаника 36 се мало бави политиком, 34 мисли да би могли и више, а 14 није одговорило на питање). Млади нису информисани ни о процесу доношења одлука који се тиче њих, а и веома мали број је укључен у овај процес (нпр. У једном сазиву комисије за младе није било ни једног омладинца), због чега локална заједница мора да уложи више напора како би се млади укључили у процес доношења одлука.

2. Проблеми младих

У области омладинског организовања и информисања утврђено је да:

- Млади имају веома мало учешће у власти и процесу доношења одлука (један до два представника у Комисији за младе).
- Неинформисаност младих о дешавањима на подручју општине, због непостојања локалне радио станице, часописа или неког другог медија путем којих би се информисали о свим важнијим дешавањима.
- Нема иницијативе младих.
- Незаинтересованост младих за укључивање у омладинске активности и велика пасивност у иницијативама за промјеном садашег стања.
- Поистовјећивање појединца и организације огледа се у томе да у појединим регистрованим организацијама рад зависи од једног или два човјека и уколико они нису активни и та организација не функционише.
- Недовољна средства за активности невладиних организација, СШЦ и ОШ-а, посебно организација у којима су активности са младима приоритет, будући да средства која се издвајају из буџета нису довољна.

- Недостатак простора за организовање младих
- Омладински савјет не функционише.

На подручју општине Лопаре присутна је у великој мјери социјална искљученост младих и пасивност како у друштвеном животу, тако и у политици и у процесу одлучивања. Ово је управо проблем који за последицу има да су проблеми младих неидентификовани и запостављени. Омладинско организовање и информисање представља један од изражених проблема тј. потреба младих, чији је узрок недостатак простора за такве активности, недостатак иницијативе младих и средстава за активности НВО-а.

3. Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Врло хитно, али небитно	Врло хитно и врло битно <ul style="list-style-type: none"> • Млади имају веома мало учешће у власти и процесу доношења одлука. • Неинформисаност младих о дешавањима на подручју општине. • Незаинтересованост младих за укључивање у омладинске активности и пасивност младих. • Недовољна средства за активности НВО, СШЦ и ОШ-а. • Недостатак простора за организовање младих.
Није ни хитно ни битно	Није хитно, али је битно <ul style="list-style-type: none"> • Нема иницијативе младих. • Поистовјећивање појединца и организације.

4. План дјеловања

Проблем	Резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне институције	Трошкови
1. Веома мало учешће младих у власти и процесу доношења одлука	1. За 10% повећана заинтересованост и информисаност младих о начину на који могу да се укључе у процес доношења одлука	1. Упознати младе са процесом укључивања у процес одлучивања организованим присуством предстваника НВО на сједницама СО Лопаре	2008 2009 2010	Општина, школе, Савјет ученика, Омлад. инфо центар	2008 2009 0 2010
		2. Штампати и дистрибуирати материјале	2008 2009 2010	Општина, НВО	2008 200 2009 200 2010 200
2. Неинформисаност младих о дешавањима на подручју општине	1. Информисаност младих о дешавањима у локалној заједници повећана за 50%	1. Активности у сарадњи са Омладинским инфо центром, штампати и дистрибуирати Билтен, омладинске часописе	2008 2009 2010	Општина, школе, Омлад. инфо центар, Савјет ученика	2008 400 2009 400 2010 400
3. Нема иницијативе младих за покретање конкретних пројеката	1. Млади годишње реализују 4 пројекта из различитих области	1. Организовати радионице на разне теме („Љубав и ми“, новинарска секција, писање приједлога пројеката, волонтаризам, развијање тимског духа, неформално образовање, избори, покретање ОСОЛ-а и др.)	2008 2009 2010	Општина, школе, Савјет ученика, НВО	2008 400 2009 400 2010 400
4. Поистовјеђивање појединца и организације	1. 20 активних младих организатора и носилаца активности	1. Развијати тимски дух кроз учлањење 100 нових чланова организација које окупљају младе	2008 2009 2010	Општина, школе, Савјет ученика, НВО	2008 200 2009 200 2010 200
5. Незаинтересованост младих за укључивање у омладинске активности и пасивност младих	1. За 15% повећано учешће младих из руралних подручја у НВО	1. Организовати кампање за укључивање младих у НВО	2008 2009 2010	Општина, школе, Савјет ученика, НВО	2008 400 2009 400 2010 400

6. Недостатак простора за организовање младих	1. Обезбијеђен простор за све омладинске организације	1. Заједничке активности ка обезбијеђењу простора (кампање, форуми, захтјеви према вишим инстанцама, заједнички пројекти)	2008 2009 2010	Општина, школе. МЗ, НВО	2008 600 2009 600 2010 600
7. Недовољна средства за активности младих	1. Повећана средства за младе за 100%	1. Лобирати одборнике за повећање средстава у буџету за младе	2008 2009 2010	Општина, школе, Савјет ученика, НВО	2008 2009 0 2010

Трошкови по годинама

Година	Износ
2008	2.200
2009	2.200
2010	2.200
Укупно	6.600

5.4. Слободно вријеме – спорт и култура

1. Анализа стања

Организовање слободног времена, стварање радних навика и слично, јесу један од приоритета младих, који се на овом простору најчешће могу везати за спортске и културне садржаје. На подручју општине дјелује више спортских клубова и то: ФК „Мајевица“ Лопаре, ФК „Мртвица“, ФК „Јединство“ Кореташи, ФК „Бобетино Брдо“, ФК „Прибој“, НК „Корај“, ОК „Мајевица“ и Карате клуб „Мајевица“. Наведени клубови окупљају неколико стотина дјеце и младих (око 400).

Велики проблем са којима се спортисти и спортски радници сусрећу у општини Лопаре произилази из недостатка финансијских средстава. Највећи дио средстава за рад клубова обезбјеђује се из буџета општине, док је веома мали износ средстава који се обезбјеђује на други начин. Осим тога, опремљеност спортских клубова је лоша, а спортски терени нису урађени по стандардима, док је здравствена заштита играча на ниском нивоу. Општини недостаје спортско-рекреативни центар који би обезбиједио испуњавање одређених стандарда (који би се уласком у ЕУ морали испунити), а тренутно сви спортски клубови користе физкултурне сале СШЦ и ОШ „Свети Сава“ Лопаре које не испуњавају европске стандарде. Сви фудбалски тимови посједују сопствена игралишта (ограђене површине без трим стаза и трибина), која су на граници испуњавања услова за такмичење. Имајући у виду наведене недостатке, немогуће је очекивати неке запаженије резултате од ових клубова.

Јавне установе активне у области културе су Народна библиотека „Десанка Максимовић“ и Српско просвјетно културно друштво „Просвјета“ (СПКД). Народна библиотека је организатор културних дешавања, као што су књижевне вечери, изложбе, драмске представе, гостовање књижевника и драмских умјетника и сл. У оквиру СПКД „Просвета“ организоване су ликовна, литерарна, рецитаторска и фолклорна секција, али је рад „Просвјете“ сведен на минимум због недостатка адекватних просторија. Од 2006. године СПКД „Просвета“ је укључена у културну манифестацију „Пјесмом и игром кроз Републику Српску“ којом се жели сачувати дио традиционалног културног наслеђа. Учешће и натавак ове манифестације очекује се и у будућности.

У последњих пет година општина Лопаре организује и манифестацију „Ђурђевданске свечаности“ која се одржава поводом Дана општине. У склопу ових свечаности организује се културно-забавни програм и спортска такмичења.

Већи број као и масовније учешће свих грађана општине у организовању културних догађаја спутава недостатак адекватног простора како у самим Лопарама тако и по мјесним заједницама. Изградња објекта Дома културе у Лопарама је у току, те је за очекивати да ће се у будућности културни живот у општини побољшати.

Истраживање спроведено на подручју општине показује да млади слободно вријеме не користе плански, јер им за то недостају и бољи и већи избор различитих садржаја. Највећи број младих људи у руралним заједницама помаже родитељима, гледају телевизор или се дружи са пријатељима, док млади у урбаним срединама, поред наведених активности, већи дио времена проводе у кафићима и кладионицама. Интересовање за културу и спортске активности није на високом нивоу, што се може видјети и по посјећености културним и спортским приредбама. Поред тога бављење спортом исказано је само у рекреативном облику, док се трећина младих уопште не бави спортом.

2. Проблеми младих

За област слободно вријеме – спорт и култура утврђено је да:

- Мали број културно-спортских садржаја на подручју општине не омогућава младима да задовоље своје потребе у овој области.
- Недостатак простора за организовање културних манифестација (Дом културе у Лопарама у изградњи, сва културна дешавања се одржавају у хотелу).
- Недовољно интересовање за спорт и мали број спортских клубова са различитим садржајима (једини клуб који окупља дјевојке је карате клуб).
- Неорганизован систем здравствене заштите спортиста.
- Непостојање интернет-кафеа тј. мјеста гдје млади могу да заједнички користе интернет услуге и сличне активности.
- Неопремљеност спортских клубова одговарајућим спортским реквизитима (неадекватни терени, недостатак опреме и сл.).

Велики проблем младих општине Лопаре представља и начин провођења слободног времена због врло малог броја културно-спортских садржаја, због искључености и пасивности младих. Ово је такође последица недостатка простора за одржавање културно-спортских садржаја, недостатка иницијативе младих и средстава за рјешавање овог проблема.

3. Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Врло хитно, али небитно <ul style="list-style-type: none">• Непостојање интернет кафеа.	Врло хитно и врло битно <ul style="list-style-type: none">• Недостатак простора за организовање културних манифестација.• Културно-спортски садржаји су недовољни за задовољавање потреба младих (само Ђурђевданске активности).• Мали број младих је укључен у спортске активности• Неорганизован систем здравствене заштите спортиста.
Није ни хитно ни битно	Није хитно, али је битно <ul style="list-style-type: none">• Неопремљеност спортских клубова одговарајућим спортским реквизитима.

4. План дјеловања

Проблем	Резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне институције	Трошкови
1. Недостатак простора за организовање културних манифестација	1. Обезбијеђен простор за организовање културних манифестација	1. Завршити изградњу Дома културе у Лопарама (за шта су у буџету Општине предвиђена посебна средства)	2008 2009 2010	Општина	2008 100.000 2009 150.000 2010 50.000
		2. Покренути иницијативу међу младима према надлежним институцијама како би се завршила изградња Дома културе у Лопарама	2008 2009 2010	Општина, школе, НВО, Савјет ученика	2008 2009 0 2010
2. Неорганизован систем здравствене заштите спортиста	1. Спортистима обезбијеђена и побољшана здравствена заштита	1. Организовати редовне љекарске прегледе	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља, спорт. клубови	2008 3.000 2009 3.000 2010 3.000
		2. Организовати континуирану едукацију међу младима о потреби превентивне заштите здравља	2008 2009 2010	Општина, Дом здравља	2008 600 2009 600 2010 600
3. Мали број културно-спортских садржаја	1. Организовано пет културно-спортских активности годишње	1. Популарисати књиге у сарадњи са другим институцијама и организацијама	2008 2009 2010	Општина, школе, Библиотека	2008 600 2009 600 2010 600
		2. Организовати књижевне сусрете младих, изложбе и омладинске позоришне представе, „Караоке“ и спортска такмичења	2008 2009 2010	Општина, школе, НВО, Савјет ученика	2008 1.000 2009 1.000 2010 1.000
4. Недовољно интересовање за спорт	1. За 15% повећано учешће младих у спортским активносима	1. Организовати школу одбојке, дружење познатих спортиста са дјецом	2008 2009 2010	Општина, школе, спорт. клубови	2008 400 2009 400 2010 400
		2. Организовати дружења у природи (излет са еколошко-планинарским друштвом)	2008 2009 2010	Општина, НВО	2008 400 2009 400 2010 400

Трошкови по годинама

Година	Износ
2008	106.000
2009	156.000
2010	56.000
Укупно	318.000

6. РЕЗИМЕ

Изработом Стратегије за младе општина Лопаре, у сарадњи са невладиним организацијама и свим институцијама које се баве питањем младих, систематски и плански започела је процес рјешавања проблема и задовољавања потреба младих. Овај документ, увезан је и са Стратегијом развоја општине Лопаре засноване на поштовању основних људских права, која у ширем оквиру посматра потребе становника ове општине, укључујући и потребе младих.

Евидентно је да се овим иницијалним документом неће одједном промјенити положај младих, али је потребно истаћи да је започињање промјена и рјешавање питања младих од пресудне важности и да општина Лопаре даје пуну подршку овом процесу.

7. ЕВАЛУАЦИЈА И МОНИТОРИНГ

Стратегија омладинске политике планирана је да се примјењује у периоду од 2008. године до 2010. године. За општину Лопаре ово је први плански документ који увезујући различите институције и учеснике, систематски предлаже рјешавање проблема и задовољавање потреба младих са овог подручја.

Провођење стратегије предвиђено је кроз четири области, утврђене на основу резултата анализе проведених анкета, тежећи да се кроз циљан приступ допринесе унапређењу положаја младих.

Да би се могли пратити и евалуирати резултати активности које ће се проводити, неопходно је да се радне групе састају периодично и по потреби, тако да се може сагледати имплементација стратегије у односу на постављене циљеве, резултате, активности и трошкове. Континуирана консултација актера који су учествовали у изради стратегије, а потом и у реализацији активности, омогућиће актуелизацији стратегије у складу са актуелним потребама и редефинисању проблема и потреба младих. Према томе, стратегија не представља коначан документ, она није план, већ процес који је подложен промјенама и допунама (представља планирање).

Системи праћења, зтв. мониторинга омогућавају свим укљученим актерима да се информишу о напретку провођења стратегије, а између осталог да у политичком процесу искористе свој утицај како би Општина што боље утрошила буџетска средства и што транспарентније презентирала јавности.

Мониторинг стратегије за младе, односно Омладинске политике је од посебног значаја, јер још увијек не постоје искуства која би потврдила успјешност одређених активности у рјешавању проблема, али се зато кроз систем мониторинга прати цијели процес од проблема до његовог рјешења. У систем праћења требају бити укључени сви субјекти из омладинског сектора, што значи да поред оних који су били укључени у израду стратегије, требају бити укључени и имплементатори, циљне групе (корисници, што се првенствено односи на младе), те друге организације, институције и установе које су повезане са младима. Мониторинг је од пресудног значаја и за то да динамика судјеловања партнера у провођењу стратегије остане и у фазама имплементације као што је дефинисана у самој изради стратегије.

Дакле, мониторинг служи да установи у којој мјери и колико успјешно стратегија доприноси побољшању положаја младих. Уз помоћ мониторинга добија се одговор на два кључна питања:

1. Обећавају ли стратегија и реалност провођења стратегије да ће се проблеми младих смањити? Да ли је стратегија (још) валидна и проводи ли се адекватно?
2. Слиједе ли стратегију активности које се проводе? Постоји ли још увијек основа за партнерство?

Ови подаци су неопходни и грађанима и општини како би могли стајати иза своје улоге у партнерству.

Технике које ће се користити за мониторинг су:

1. Анекетирање грађана, посебно младих,
2. Прикупљање статистика (тзв. „институционалних података“) од свих субјеката који се баве проблемима младих,
3. Интервјуирање циљне групе,
4. Одржавање округлих столова.

Све четири напријед наведене технике ће омогућити сагледавање резултата стратегије, али и њеном даљем планирању.

Према томе очекивања су да ће заједничко залагање свих укључених и заинтересованих актера оправдати постојање стратегије, односно Омладинске политике и на тај начин представљати примјер да једино институционално и стратешко планирање рјешавања проблема и задовољавање потреба младих, установљених истраживањем може унариједити тренутни лош положај младих у друштву.

8. ПРЕГЛЕД ТРОШКОВА ПО ГОДИНАМА

РБ	ОБЛАСТ	ИЗНОС			
		2008	2009	2010	Укупно
1.	Запошљавање	3.700	4.400	2.800	10.900
2.	Социјална и здравствена заштита	5.900	5.900	5.900	17.700
3.	Омладинско организовање и информисање	2.200	2.200	2.200	6.600
4.	Слободно вријеме – спорт и култура	106.000	156.000	56.000	318.000
УКУПНО ПО ГОДИНАМА		117.800	168.500	66.900	353.200